RELIGIO ÉS NEVELÉS.

Második félév. **1842.** **25dik szám.**

PESTEN. **51. VASARNAP.** **December' 18.**

A' „Religio és Nevelés" társával az „Egyházi Tudósításokkal" megjelenik minden vasárnap másfél iven. Félévi ára mindkettőnek helyben kihordással 2 ft. 40 kr.; postán nyomtatott boriték alatt 3 ft. 40 kr. e p. Előfizethetni Budapesten a' „Religio és Nevelés" szerkesztőségénél Trattner-Károlyi házban, uri utcza 453 szám alatt második udvarban és emeletben; másutt pedig minden cs. kir. postahivatalnál.

TARTALOM: Szent Ágoston ereklyéinek átvitele Hippóba. (*P. J.*) — Gottlieb és Vilmos, vagy: Luthert követő két férfiunak türelmes beszélgetései a' katholika vallás felől. IV. (*S.*) — Az év' fogytán. (*Csajághy Sándor*). — Egek harmatozzatok! — Sz. Mária. (*Jámbor Pál*). — Nevelési maximák.

Szent Ágoston ereklyéinek átvitele Hippóba.

Afrikában egykor virágzó városok és nevezetes püspöki székek voltak, mellyeken az egyháznak tudománynyal és szent élettel ékeskedő férfiai tündöklének, ezek utóbb a' vandalusok, szerecsenek és törökök' üldözése és pusztitása által mind megsemmisültek; 's az egykor hires városok' helyén most düledékek és nyomorult gunyhók láthatók. Egyik ezen városok közül *Hippo*, mellynek az ötödik század' elején *szent Ágoston* volt püspöke. *) — A' francziák Algirt hatalmuk alá hóditván, ide gyarmatokat szállitának, 's *Lajos Fülöp*, a' mostani franczia király, Algirban püspökséget és káptalant állitott. *Hippo*' omladékai között, hol egykor *szent Ágoston* fáradott, a' francziaországi érsekek és püspökök' testvéri összemunkálásából a' nagy egyházi tanitónak emlék állittatott, és templom is fog épittetni. E' végből *Dupuch* ur algiri püspök a' romai pápától szent Ágostonnak *Paviában* létező maradványiból egy ereklyét kapott, **) a' fölállitott emlékbe, utóbb pedig a' templomba helyezendőt. Ezen szent ereklyének, mint nagy becsü kincsnek, Hippóba történt átvitelét a' külföldi egyházi lapok körülményesen illyképen adják elő:

„*Dupuch* ur algiri püspök *O' Stalter* és *Magnose* algiri kanonok urak' és *Berger* titoknoka' kiséretében *Marseillebe*, innét pedig átveendő szent Ágoston' ereklyéit *Paviába* utazott. Oct. 12én érkezett ide a' püspök, és mint szilárd eltökélt férfiu addig nyugodni sem kivánt, míg utazása' czélját el nem érte, 's az emléknek és az épitendő hippoi egyháznak ajándékozott szent ereklyét át nem vette. Az ünnepélyes szertartásban részt vett a' paviai püspök a' székesegyházi káptalannal és a' város' képviselőivel együtt. Jelenvoltak a' kormánybeli tanács' tagjai, a' tartománybeli kiküldöttek, és számos előkelő lakosai a' városnak. A' hivek' temérdek sokasága betölté a' templomot és a' kápolnát. A' püspökök, kik a' szent meneten ünnepies egyházi ruhában voltak a' papsággal együtt, *szent Ágoston*' ereklyéje előtt Istenhez intézett imádságaikat végzék. Ezután az algiri püspök a' pápai bullát átnyujtá a' paviai püspöknek, melly a' koporsó' fölnyitására, és a' kéznek, vagyis a' jobbkéz előrészének kivételére fölhatalmazá. A' bullának hangos fölolvasása után, melly egyszersmind a' szertartás' rendjét és módját is előadá, az oltár alól az ezüst szekrény elővétetett, és ebből a' bronz készületü gazdagon megaranyozott hamveder, melly a' szent maradványokat takará. A' pöcsét sértetlennek találtatván föltöretett, 's a hamveder fölnyilt. Ekkor a' paviai püspök a' fönnevezett szent' ereklyéit a' ham-

*) Szent Ágoston született 354ben; megtért 387ben; meghalt 430ban, püspökségének 36dik évében, midőn harmadik hónapja volt, hogy a' vandalusok Hippót ostromlották. Petavius Ration. Temp. P. I. p. 310.

**) *Szent Ágoston*' tetemeit, valamint halhatlan érdemü irományit 's munkáit — mellyek közül *Possidonius*, ki szent Ágostonnal szinte negyven évig társalgott, ezer harminczat számlál el — tanitványai és tisztelői menték meg a' vandalusok' pusztitásától, melly alkalommal a' szent atya' földi maradványai *Sardiniába* vitettek. Midőn *Luitprandnak* a' Longobardok királyának értésére esett, hogy itt a' szerecsenek tiszteletlenséggel is viseltettek szent *Ágoston*' koporsója iránt, *Péter* ticini püspök által buzdittatva, nagy kincsesel követeket küldött Sardiniába, hogy a' szent püspök' testét kiváltsák, és Ticinumba (most Pavia), hol a' király lakott, hozzák. Igy szent Ágoston' maradványai 722dik év körül Paviába hozattak, és szent Péter' *coelum aureum*nak nevezett egyházában letétettek, melly a' következő században már szent *Ágostonról* vette nevezetét. Fleuri Hist. Eccl. T. IX. p. 661.

vederből kivevén, mély tisztelettel ezüst medenczére helyezé, és megtekintés végett *Platner* és *Kruch* orvos doctoroknak átadá. Miután ezen urak igazolták, hogy az ereklye jobbkéz' előrésze, a' crystall hamveder ujolag bezáratott, és lepöcsételtetett. Erre az algiri püspök az ezüst medenczén megmutatá a' népnek a' tagot, mellyet magával viend, mire az ereklye fehér gyolcsba takartatván lepöcsételtetett. A' papság ezalatt a' nagy egyházi tanitó' tiszteletére éneket zengedezett, mellynek végével ünnepies menettel innét mind eltávozának, 's *Dupuch* ur az ereklyét magával vitte. Következő napon *szent Ágoston* oltára' lábához *Dupuch* ur által ajándékozott szép mosaik volt helyeztetve. Ezen, régisége miatt csodálatra méltó mű *Hippo'* omladéki között találtatott, és talán egyetlen fönmaradt ép emlék a' helyről, hol *szent Ágoston* fáradott. A' mosaik két egymásba font ékes gyürüt képez, ez mindeddig jelképül használtatott arra, hogy a' most fölállitott afrikai egyháznak szent Ágostonéval azonosságát hirdesse; ezentul pedig itt a' paviai és hippoi egyházak' szövetségét, és az algiri hittársak' hálaját jelentendi."

„*Paviából* visszautaztában *Dupuch* ur egy éjszakát *Vercellében* töltött, hol a' piemontbeliek a' szent püspök' ereklyéit ünnepélylyel fogadták, és a' városba kisérték. *Dupuch* ur másnap reggel nagy szent misét mondván, több templomot és jótékony intézetet meglátogatott, oct. 22én pedig *Toulon* felé folytatá utját."

„Az ide érkezési napon délután, mikép ezen városi tudósitások szólanak, az olasz kapu előtti *Mars-mezőn*, hol oltár emeltetett a' hippoi nagy püspök ereklyéinek elfogadása végett, temérdek néptömeg gyült össze. Tisztelkedés és a' rend' föntartása végett katonaság is állittatott föl. A' kemény hideg és a' hosszas várakozás' daczára is a' sokaság mindig növekedett. Öt óra tájban az olasz utczákba két kocsi érkezett, mellyeken *Dupuch* ur és a' szent püspök' ereklyéi és kisérői voltak, mire a' szent szertartás elkezdődött. Minden a' legépületesebben volt elintézve. Mivel az idő már estére hanyatlott, a' szent menet szövétnekek' világánál a' város' népesb utczáin vonult el. *Dupuch* uron kivül jelen volt ez ünnepélyen ő eminentiája a' bordeauxi érsek, 's a' chalonsi, dignei, valencei, marseillei, frejusi és neversi püspökök, és *Pelletan* ur algiri főesperes."

„A' szent ereklye, a' messzevidékről is e' végből ide szállongott buzgólkodók' seregétől kisértetve egyenesen a' *Notre-Dame* templomba vitetett, és késő éj volt, midőn a' nép végképen eloszlott."

„Oct. 23án reggeli 10 órakor ünnepi szertartással szent misét a' frejusi püspök mondott, mellyen a' marseillei és bordeauxi érsekek és az előszámlált püspökök is mind jelen voltak. Az 1789diki forradalom' idejétől fogva *Toulon* nem látott illy fényes gyülekezetet. Az ünnepélyt átalános szent menet követte, mellyben az egyházi rend' magas tagjai, számos egyházi férfiak, és Francziaország' különbféle vidékéről érkezett méltóságok is részt vettek."

„Oct. 25én a' franczia király' hajójára, *Gassendi* gőzösre történt az áthajózás, mellyet *M. Berard* a' fregatták' kapitánya kormányzott. Reggeli 8 órakor az algiri püspök szent misét mondott, melly után a' szent ereklyének a' praelatusok' részéről következett különös tisztelete. Ennek végeztével az átviteli szertartás következett, 's a' szent ereklye egész a' hajóravitel' idejeig *Toulon* városának gondjára volt bizva. Valamint előbbi napokban a' tisztelgés végett katonaság volt fölállitva, ugy e' napon is, és a' szent ereklyét egész a' partig kisérte. Ide, a' gőzhajóra leendő bemenetel végett két pompásan készült nászád volt rendelve. A' menetet maga a' tengeri kormányzó várta be. Leirhatlan az érzés, melly a' kebleket áthatotta azon pillanatban, midőn a' szent ereklye négy paptól teljes diszöltönyben vitetve a' parthoz érkezett. A' buzgó szivekből emelkedett ének' zengedező hangja átjárta a' sziveket. Könyek csillogtak a' jelenvoltak' szemében. Mélyen meghatotta a' lelket ama' jelenet is, midőn a' *frejusi püspök* alaggott kora miatt az algiri utat nem folytathatván, az utasokhoz illy szavakat intézett:"

„Szeretteim! vegyétek utolsó bucsuszavamat, midőn elválok tőletek. Oh mint ohajtanám az utat veletek folytatni! — Afrika' földére egész Hippóig ohajtásim kisérnek benneteket. Mária a' tengerek' tündöklő csillaga legyen vezéretek, és világoskodjék mindenütt előttetek! Isten' angyalai vezessenek benneteket; a' habok' hullámai csillapodjanak előttetek, hogy a' hajó a' vágyódás' czélját, a' partot elérhesse. Engedje Isten, hogy Hippóba a' nagy *Ágoston*' drága maradványit Krisztusban rokonom az algiri püspök átvihesse. Én imádkozandom érettetek, az egész papság imádkozandik érettetek, hogy Isten szerencsésen oda és vissza vezessen bennetek."

„Miután az érsekek és püspökök a' tisztes öregnek köszönetet mondának, egymástól bucsut vevén, a' szent ereklyével együtt a' gőzösre hajóztak, melly a' habokat szeldelvén kevés idő mulva szem elől végképen elenyészett. — Igy záródott be ez ünnepély, melly késő időig a' szivekben emlékét maga után hagyta, 's azon ohajtást gerjesztette, hogy Afrikában a' keresztény hittel a' polgárisodás is minél jobban terjedjen, és szent *Ágoston'* erényei a' keresztény életben minél több követőkre találjanak.“

Utóbbi tudósitások arról értesitenek, hogy a' *szent Ágoston'* ereklyéit Afrikába kisérő hat franczia püspök nov. 13án *Gassendi* gőzösen *Toulonba* visszaérkezett. — Afrikába érkezéskor a' szent tetemek *Bona* templomába tétettek le, 's innét ünnepélyes szertartással vitettek *Hippo'* romjai közé, hol szabad ég alatt oltár volt emelve. Temérdek népsokaság volt itt is az ünnepélyen jelen, keresztények és muhamedanusok; mindnyájokat, kivált pedig az utóbbiakat ezen nagyszerü ünnepély és jelenet mélyen meghatotta. *P. J.*

Gottlieb és Vilmos,

vagy: Luthert követő két férfiunak türelmes beszélgetései a' katholika vallás felől.

IV.

A' keresztény anyaszentegyház nem tévedhet. Ő az egyedül üdvözitő; mellytől elszakadni nem szabad. 'S ezen egyház a' r. kath. egyház.

Vilmos. Mit is mondtál, Gottlieb? . . . te valamelly egyházat emlitettél, melly nem hibázhat!... Tehát nem *emberekből* áll-e az egyház, kik velök született gyarlóságuknál fogva mindennemü tévedéseknek 's hibáknak ki vagynak téve?

Gottlieb. Te megint csak a' régi hurt pengeted. 1) Ha igazán *Luther szerint* akarsz szólni, egészen másképen kell beszélned.

1) Még pedig azt, mellyet a' protestantismusnak sem volna szabad, önérdekéből is, pengetni; mert ha az összes anyaszentegyház, vagyis az egész kereszténység is eltéveszthetné az irányt, mellyet Jezus' tanitása elejbe tüzött, mi biztosithatja az egyes protestans hivőt — még ha hittudós is — arról, hogy tehát ő is nem téved? 's mikép merészli a' másképhivőket, nevezetesen a' katholikusokat hibáról vádolni? De, 's még inkább, mi biztosithatja a' nem tudós, a' talán olvasni sem tudó prot. községet arról, hogy nem tévedés-e az, mire őt a' tanitásukról

Vilm. Hogyan másképen?

Gottl. Ugy mikép reformatorunk *Luther* szólott. Vedd csak elő, onnan balról, munkáinak hetedik kötetét, üsd föl benne a' 416. b. lapot, 's olvasd el mit 1541ben, tehát halála előtt öt évvel *Hans Wurst* ellen irt.

Vilm. Hol van? . . . ugy; itt van. „Ugyanazért az anyaszentegyháznak nem lehet, nem is szabad! semmi hazugságot, vagy hamis tanitást türnie, hanem egyedül azt, a' mi szent, igaz, vagyis egyedül az Isten' igéjét kell tanitania.“

Gottl. Folytasd csak tovább a' következő 417. a. lapon.

Vilm. „Az anyaszentegyháznak egyedül Isten' igéjét, vagyis az igazságot, és semmi tévedést sem kell tanitania; mi nem is lehet másképen, mivel az Isten' szája szája az egyháznak. — És ismét: az Isten csak nem hazudhat, tehát az egyház sem.“

Gottl. Forditsd a' lapot, 's olvasd el mi a' más oldalon következik.

Vilm. „Mindez annak megmutatására szolgál, hogy az anyaszentegyháznak egyedül Isten' igéjét kell tanitania, 's bizonnyal annak lennie, minél fogva az igazság talpkövének és oszlopának, 's kősziklán épültnek, szentnek és szeplőtelennek neveztetik; az az, mint ez jól és helyesen mondatik, *az anyaszentegyház nem tévedhet;* mert Isten' igéje, mellyet tanit, nem tévedhet.“

szinte nem bizonyos lelkipásztorok tanitják? Lehet-e illy rendszer mellett csak álmodni is azon hitszilárdságról, melly vértanukat adott a' ker. anyaszentegyháznak, 's mellyet az irás is olly gyakorta sürget? (Ephes. 4, 14. Kolos. 1, 23. 2, 7—8. 'stb.) Egyes emberek hibázhatnak, igaz; de a' kik az *irott igének* hitelt adnak, azok nem tagadhatják azt is, hogy Jezus amaz általa szerzett anyaszentegyháznak igazság' lelkét, *minden* igazra megtanitót, és a' keresztény egyházzal *örökké* maradandót igért, 's hogy ő maga is a' *világ' végezeteig* hiveivel maradni igérkezett! (Ján. 16, 13. 14, 16—17. Mát. 28, 20.) Melly igéket hogy mikép lehessen egyébre magyarázni, mint arra, hogy a' Krisztus által alapitott igazság' országa, világ' végéig az is fog maradni, nem pedig tévedések' országa — mi legalább meg nem foghatjuk. (Vö. Ján. 18. 37. Luk. 1, 33. 'stb.) Azt pedig még kevésbbé, hogy mikép tarthatta *Luther* tanitását olly csalhatatlanul igaznak, hogy még angyaloknak sem hagyna szabadságot itélhetni róla, — ha nem csak egyes hivő, de az egész keresztény anyaszentház is ki van a' tévedés' veszedelmének téve? (Vö. Rel. és Nev. 24. sz. 395. l. 3.) S.

*